

*** Поняття, суть і основні рисидержавного управління**

**Викладач: В.О.Тирон -
спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист, магістр
педагогіки вищої школи**

* План

1. Поняття соціального управління, його система та види
2. Поняття державного управління, його основні риси та принципи
3. Співвідношення державного управління і державної виконавчої влади

Поняття соціального управління,
його система та види

 Питання №1

Види управління:

- * **технічне - управління речами** (управління в неживій природі).
Управління виробничо-технічними процесами, системами машин;
- * **біологічне - управління в живих організмах.** Управління процесами в живій природі і процесами, які пов'язані з життєдіяльністю організмів;
- * **соціальне - управління в суспільстві.** Управління діяльністю людей (управління людьми).

* Соціальне управління (у широкому сенсі) - органічно притаманне соціальним системам явище, яке забезпечує збереження їх цілісності, якісної специфіки, відтворення і розвиток.

* Соціальне управління (у вузькому сенсі) - свідомий, систематичний, організований вплив на суспільство, з метою впорядкування і вдосконалення його соціальної структури в процесі вироблення і досягнення певної мети.

Головні види соціального управління:

- * політичне управління;
- * управління матеріальним виробництвом;
- * управління соціально-культурною сферою життя суспільства.

За своєю суттю соціальне управління має впорядковувати взаємодію між людьми шляхом регулювання соціальних відносин між ними.

Система соціального управління - врегульовані стосунки між суб'єктом та об'єктом управління.

Головні характеристики соціального управління як системи:

- * 1. Визначення людини як суб'єкта та об'єкта управління. (управління людьми та за допомогою людей).
- * 2. Цілеспрямований свідомий вплив на поведінку людей і соціальних груп з метою організації та координації їх діяльності в процесі досягнення цілей, які стоять перед суспільством.
- * 3. Розробка і вибір бажаних методів впливу на об'єкти управління на основі пізнання і використання закономірностей його розвитку, інформації про наявний стан об'єкту управління та зовнішнього стосовно нього середовища.

Типи систем соціального управління:

- *1. Універсальна. Орієнтована на всіх і кожного (юридичний закон).
- *2. Спрямована. Орієнтована на конкретного, визначеного адресата.
- *3. Дифузна. Не має конкретного адресата і звернена до всіх, кого це “не стосується” (система масової комунікації).

Компоненти системи соціального управління:

- * механізм управління;
- * структура управління;
- * функції управління;
- * кадри управління;
- * процес управління.

Принципи соціального управління - основні положення і норми поведінки, якими керуються органи управління при вирішенні тих чи інших питань. До них належать:

1. Системні принципи соціального управління:

- * ієрархічності, об'єктивності, комплексності, головної ланки, законності, випередження розвитку теорії стосовно практики.

2. Принципи управління як виду діяльності:

- * конкретність, ефективність, стимулювання, "єдність" при прийнятті рішень і колегіальності при їх обговоренні.

Поняття державного управління,
його основні риси та принципи

*** Питання №2**

Державне управління (в широкому розумінні) - це сукупність усіх видів діяльності усіх органів держави, тобто означає фактично всі форми реалізації державної влади в цілому. Державне управління в широкому розумінні характеризує всю діяльність держави за організуючим впливом зі сторони спеціальних суб'єктів права на суспільні відносини.

Державне управління (у вузькому розумінні) - це сукупність державних органів, між якими розподілені різні види діяльності держави. Відтак категорія державного управління у вузькому значенні відображає відносно самостійний вид діяльності держави, що його здійснює певна частина державних органів.

Специфічні риси державного управління:

- * загальнодержавний характер;
- * підзаконний характер;
- * юридично-владний, розпорядчий характер;
- * організаційний зміст;
- * цілеспрямованість;
- * активний характер;
- * постійна основа;

*   .

Принципи державного управління - це фундаментальні істини, позитивні закономірності, керівні ідеї, основні положення, норми поведінки, що відображають закони розвитку відносин управління, сформульовані у вигляді певного наукового положення, закріпленого переважно у правовій формі, на основі якого будується і функціонує апарат державного управління.

Принципи державного управління можна систематизувати у такі групи:

- * **Загальні** - принципи системності, об'єктивності, саморегулювання, зворотного зв'язку, оптимальності, інформаційної достатності, демократизму, гласності, змагальності, стимулювання;
- * **Часткові** - принципи, що застосовуються у різних підсистемах чи суспільних сферах, і принципи, що застосовуються при аналізі різних суспільних явищ, організацій, інститутів;
- * **Організаційно-технологічні** - єдиноначальності, поєднання державного, регіонального і місцевого управління, конкретності, поділу праці, скалярний принцип, принцип ієрархії, єдності розпорядництва, єдиноначал, делегування повноважень, діапазону повноважень.
- * Серед загальних принципів можна виділити такі: законність, демократизм, публічність, єдиноначальність і колегіальність, централізація і децентралізація, плановість, ефективність.

Співвідношення державного управління і
державної виконавчої влади

*** Питання №3**

Категорія “виконавча влада” є політико-правовою, а категорія “державне управління” - організаційно-правовою. Єдине, що їх об’єднує, це виконавча спрямованість.

Державне управління за своїм призначенням становить собою вид державної діяльності, в межах якої реалізується державна влада.

Виконавча влада набуває реального характеру в діяльності відповідних ланок державних органів та їх апарату, що дістали назву органів виконавчої влади, але продовжують здійснювати, як і раніш, управлінську діяльність і за суттю є органами державного управління.

Всі суб'єкти виконавчої влади є ланками системи державного управління.

Таким чином, *сутність проблеми співвідношення виконавчої влади й державного управління*

характеризується низкою чинників, які свідчать про те, що в деяких випадках вони мають як спільні риси, так і відрізняються за деякими важливими ознаками:

- * так, виконавчу владу та державне управління здійснюють виконавчі органи;
- * однак до органів управління належить також адміністрація державного підприємства чи установи, яка не є виконавчим органом, бо інакше її слід було б включити до числа суб'єктів виконавчої влади тощо;
- * разом з тим, поняття “суб'єкт виконавчої влади” й “орган виконавчої влади” є тотожними.

Адміністративне право виступає необхідним і важливим інструментом управління соціальними процесами в суспільстві.

Межі адміністративно-правового регулювання пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, охоплюють суспільні відносини управлінського характеру, що складаються в цій сфері державної діяльності щодо керівництва економікою, соціальною сферою й культурою, адміністративною діяльністю.

*КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Назвіть види управління
2. Охарактеризуйте соціальне управління в широкому і вузькому сенсі
3. Визначте головні види соціального управління
4. Дайте головні характеристики соціального управління як системи
5. Назвіть типи систем соціального управління
6. Визначте компоненти системи соціального управління
7. Охарактеризуйте принципи соціального управління
8. Розкрийте поняття державного управління в широкому і вузькому розумінні
9. Охарактеризуйте специфічні риси та принципи державного управління
10. Визначте співвідношення державного управління і державної виконавчої влади